ДЕТСКА ГРАДИНА «КОСМОНАВТ» - гр. ШУМЕН, общ. ШУМЕН
Шумен; ул. «Съединение» № 12 А; тел. 054 862773; info-2700128@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ДАРИНА ДИМИТРОВА
Директор на ДГ "Космонавт", Шумен

Заповед № 622-2/ 14.09.2026 г.

МЕХАНИЗЪМ

ЗА УСПЕШНА АДАПТАЦИЯ

И

ПЛАВЕН ПРЕХОД НА ДЕТЕТО

ОТ

СЕМЕЙНАТА СРЕДА КЪМ ДЕТСКАТА ГРАДИНА

учебна 2026/2027 година

Необходимост от механизма за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейна среда към детската градина

Предучилищната възраст е един от най-интензивните периоди на развитие в човешкия живот и е свързан с превръщане на съдържанието на натрупания първоначален собствен опит и впечатления в диференцирани елементарни базисни знания и умения - двигателни, речеви, познавателни, социални, игрови.

Изследванията върху психичната структура на 3-годишното дете обобщават, че преживяването на тревожност е свързано с липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности, свързана с новата за него ситуация, а именно потребността от сигурност.

В развоя на отношенията с възрастните и връстниците у децата се пораждат емоционални и оценъчни връзки. Те са обективното условие за ускорено развитие на умението за общуване в тази възраст. Някои от компонентите на това сложно социално умение са свързани със сензитивността в предучилищната възраст и тяхното стимулиране или пропуснати възможности определят нивото на социално развитие.

Предучилищната възраст е важен период за овладяване на първоначални знания и представи за света и за закономерностите в него. Този етап от развитието не бива да се подценява.

Предучилищната възраст е период на цялостно развитие на детската личност във всички основни области - физическа, емоционална, психическа, социална, когнитивна и речево, чрез овладяване и усъвършенстване на специфични и ефективни подходи на учене.

Преходът от първичната към вторичната социализация в периода на предучилищното детство най-често се свързва с постъпването на детето в детската градина.

Основни преживявания, които съпровождат детето, при осъществяване на този преход са страх и тревога. Посочените негативни емоции и чувства са по-силно изразени при деца, които до момента не са напускали дома си и не са посещавали детска ясла.

Все повече е необходимо да се търсят механизми, чрез които да се преодолеят до максимум негативните преживявания на деца, постъпващи в детската градина.

Със създаването на този механизъм се цели активност от страна на заинтересованите страни - детската градина и представителите на семейната общност. Екипът на ДГ „ Космонавт“ гр. Шумен въвежда настоящият механизъм, за да се преодолеят негативните преживявания на детето и родителя при постъпването в детската градина.

Факт е, че всеки индивид, включително и човешкият, когато е поставен в непозната среда, се нуждае от време, но и от обстоятелства, за да се ориентира в мястото и отношенията спрямо новите за него субекти и обекти.

От психологична и педагогическа гледна точка е възможно постъпването в детската градина да породи и първия вътрешен конфликт у детето, а именно травма от раздялата с майката или с отглеждащия го възрастен. Силата на този конфликт има характера на емоционален шок за детето, което е все още с неуравновесен и лабилен темперамент. То може да реагира на този срив чрез тревожност или агресивни прояви.

Ето защо от ключово значение е да бъде приложен ефективен модел за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина.

Що е адаптация и плавен преход на детето от психологична гледна точка?

Процесът на адаптация е неразривно свързан с процеса на развитието на детето. Всички трудности и проблеми в неговото възпитание са свързани до някаква степен с неадаптираността.

Затова е необходимо да разкрием дълбоките психологични механизми на адаптацията.

Под „**адаптация**“ на детето се разбира приспособяването му към различните условия на околната среда и действащите в нея дразнители.

Приспособяването е процес на уравновесяване между организма на детето и средата, в която то живее. Приспособено е уравновесеното дете, чиито реакции са адекватни на въздействията на средата. Колкото по-адекватно реагира детето на въздействията на средата, толкова по- високо равнище на развитие и възпитание е постигнало то.

В процеса на приспособяване, активно участие взима цялата психика на детето - и волевите, и емоционалните, и познавателните процеси.

Доскоро се смяташе, че за приспособяването имат значение само емоциите и е достатъчно на детето да му е весело и приятно, за да се приспособи бързо и леко към промените в условията на средата. Оказва се обаче, че на първо място в този процес на приспособяване имат значение познавателните процеси. В старата среда детето познава всичко наоколо и се чувства спокойно и сигурно. Новото е неизвестно и това плаши детето, почти както всеки човек се плаши от непознатото. Именно страхът го кара да плаче, но дори и да не плаче, детето не престава да се измъчва т.е. има нарушения в емоционалното си състояние.

От физиологична гледна точка, процесът на приспособяване е всъщност установяване на система от нервни връзки, т.е. на динамичен стереотип. Трудностите, които детето, а и всеки човек, преживява в адаптационния преходен период, са свързани с необходимостта от разрушаване на един утвърден динамичен стереотип и изграждане на нов такъв.

Днес на много деца им се налага често да сменят условията, в които живеят. Дори и да не постъпи детето в детска градина, то трябва да преживее отрано раздялата с родителите/близките и неговата естествена семейна среда, тъй като е необходимо те да работят. Тогава с грижите за детето се занимава нов, а често и непознат за детето човек /бавачка, близки, роднини, приятели на семейството, детска ясла, детска градина/.

Доказано е, че деца, които отрано са ходили на детска ясла и детска градина много по-леко и безболезнено се приспособяват към училищния начин на живот и обратно - деца, които са „опазвани“ от своите тревожни родители/близки чак до училищна възраст, преживяват тежко този адаптационен период.

Изводът е, че динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето от рано за живота му в бъдеще. Трябва да помним, че установеният ред е важен за малкото дете. Рутинните ежедневни дейности като хранене, сън, игра и обучение, прибиране и подреждане на вещите, режим на хранене, сън и бодърстване внасят необходимото спокойствие и сигурност у детето и му помагат да изгради усещане за принадлежност и компетентност.

Не по-малко важно е обаче в постоянната добре позната среда, да се внасят постепенно и целенасочено някои промени, за да може у детето да се развива способността да се адаптира, защото ако не сега, то в бъдеще непрекъснато ще се сблъсква с тях. Динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето за живота му в бъдеще.

Способността за адаптиране е жизненоважно умение, което трябва да се формира и развива отрано. Вярно е, че някои деца ще реагират отрицателно на всяка промяна, особено ако тя е свързана с преживяване на емоционален стрес. Тези деца ще се нуждаят от специална помощ, за да свикнат с промените, независимо какви са те: поява на нов член в семейството, смяна на стаята или леглото, нов учител в детската градина, ново подреждане на стая и т.н.

Необходимо е учителите да бъдат осведомявани от родителите за различни промени, които са настъпили в семейството (например, ако се е родило братче или сестриче). Възрастните могат да намалят несигурността и страха от неизвестното, като предварително предупреждават децата за очакваните промени, като позволяват на децата да вземат някакво участие в тяхното извършване или поне като ги обсъждат съвместно. Това определено може да помогне на детето да развие и усвои стратегии за справяне в новите условия на живот. При това предварително обсъждане на налагащите се промени е добре да се посочват нещата, които остават същите, за да може детето да се опре на тях и да придобие чувство за контрол и сигурност.

При ранното трениране на адаптационния механизъм не бива да забравяме, че и тук всички деца винаги се нуждаят от похвала и поощрение, които се използват за да се помогне на детето да развие приемливо поведение - например да се похвали детето, което е показало самоконтрол, когато е ядосано на нещо. Ключът при използването на тези похвати е да се фокусираме върху позитивното поведение, за да спрем негативното.

Освен това трябва да се възпитава у детето издръжливост и правилна самооценка. Тези качества са в основата на успеха. Те се отнасят до способността на детето да не се предава при първата срещната трудност и при необходимост да може да преосмисли целта си и да продължи по пътя, който си е набелязало първоначално. За развитието на тези качества, детето може да се насърчи от възрастен, който сам е изпитал неуспех, но не е допуснал да се провали. Важно е детето да се окуражи да опита отново, да открие, ако трябва, алтернативен начин за постигане на целта си, но да не се отказва от нея. Тези процеси позволяват детето да се научи отрано да поема отговорност за своите действия, както и да бъде уверено в собствените си сили и способности.

Живеем в едно ново време - време на големи социални и икономически промени в обществото. Променят се технологиите, променят се дори човешките ценности. Не може да няма

промени - от тях зависи развитието на едно общество. Ние не можем, а и не бива да се стремим да спрем промените, но не бива да допускаме децата да бъдат жертви на опасната неадаптираност. Затова, отрано трябва да подготвим детето за живот в едно общество, където то ще се сблъсква с много новости и иновации, като го направим способно да се адаптира успешно към тях и да се чувства щастливо.

Детската градина е място, където детето се среща със свои връстници. Ако живее под постоянна опека, малчуганът ще израсне неспособен да се справя с живота на възрастен, няма да може да се адаптира към работа в екип, да се социализира, а това в повечето случаи води до намалени умения за: общуване, създаване на приятелства. Така у детето често става зависимо от околните и не изразява собственото си мнение.

Затова ролята на детската градина е незаменима, а ние педагозите и психолозите съвместно с родителите трябва да подпомогнем адаптацията на децата.

Механизъм за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина

I. Цели на механизма:

1. Обща цел:

Осигуряване на цялостно развитие на детската личност (физическо, емоционално, социално, когнитивно и речево) чрез прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина и чрез овладяване и усъвършенстване на взаимодействието на учителите с представителите на семейната общност в детската градина.

2. Конкретни цели:

- Изграждане на семейна общност в рамките на детската градина;
- Изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда;
- Изработване и прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина;
- Споделяне на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност.

II. Очакван резултат от приемането на механизма в ДГ „Космонавт“, гр. Шумен:

- Действащ модел/механизъм за взаимодействие между детската градина и семейната общност в детска градина, които да осигурят условия за цялостно развитие на детската личност и плавен преход от семейната среда към детската градина, при постъпване на детето в първа група и новоприети деца;
- Изградена семейна общност в рамките на ДГ „Космонавт“, гарантираща подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда и съпричастност към детската градина

III. Дейности:

1. <u>Административни дейности</u>:

Прием и записване на деца за първа група в детска градина „Космонавт“ - Шумен

- Процедурата по прием на деца в детските градини на територията на град Шумен се извършва чрез Система за електронен прием: https://kg.shumen.bg
- Съгласно Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на община Шумен, родителите чиито деца навършват три годишна възраст през съответната календарна година, подават заявление за участие в класиране на дете в електронната система;
- По преценка на родителя и при наличие на свободни места в образователната институция, могат да постъпят и деца, навършили две години към началото на учебната година на постъпването;
- На видно място в детската градина, на интернет страницата на детската градина и на сайта на Община Шумен се публикуват сроковете за организиране и провеждане на приема за съответната учебна година.;
- Отговорност на родителите/настойниците е да следят информацията за прием на децата и да спазват сроковете за кандидатстване.

➢ Деца със специални образователни потребности /СОП/ и хронични заболявания се приемат с предимство пред всички останали след предоставяне на необходимите документи.

➢ По силата на чл. 192 от ЗПУО в група в детска градина може да се обучават до три деца със специални образователни потребности.

➢ Списъците с приетите деца в групите на образователната институция се обявяват на входовете на двете сгради на ДГ „Космонавт“ - Шумен.

➢ Новоприетите деца постъпват в детската градина на 15 септември на съответната година. В случай, че 15 септември е почивен ден, те постъпват в детската градина/училището на първия следващ работен ден.

2. Съвместни дейности между детска градина-родители-деца:

№	Дейност	Срок	Отговорник
1.	**Прием на документи, съгласно:** Наредба за условията и реда за записване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на Община Шумен.	От м. януари до края на календарната година	Директор, зам.-директор
2.	Първа среща с родителите на приетите деца: ✓ Представяне на ДГ; ✓ Представяне на учителите на първите групи; ✓ Запознаване с правилниците в детската градина и правилата за ежедневен контрол и филтър на здравословното състояние на децата; ✓ Разяснения, относно приема на децата; ✓ Други - индивидуални разговори за особеностите на децата. ✓ Информиране за документите на образователната институция чрез сайта на детската градина.	м. септември	Директор, Зам. –директор, Учители на новите първи групи, Родители на нови деца
3.	Индивидуални срещи и консултации с родителите на децата, които ще бъдат приети - особености на всяко дете, навици, желания. Предварително запознаване на децата с учителите на групата и базата в детската градина.	От м. юни до м. септември	Директор, Зам. –директор, Учители на новите първи групи, Родители на нови деца
4.	Прием на децата - документи и постъпване в ДГ Индивидуални разговори с родителите, относно особеностите на всяко дете. Ежедневна информация за престоя на детето и начина по който то се чувствала. Насочване към психолог при нужда.	15 септември,	Директор Зам.директор Учители на новите първи групи родители
5.	Изработване на правила на групата за поведение на децата съвместно с родителите с цел изграждане на безопасна среда.	септември	Учители на група и родители
6.	Изграждане на родителски актив на групата. Включване на всички родители в дейностите на детската градина. Прозрачност, позитивност и подкрепа за всички страни: деца, родители, екип на ДГ.	целогодишно	Учители на група и родители
7.	Обществен съвет - редовни заседания по план с цел изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда за деца и родители.	целогодишно	Директор Зам.директор Обществен съвет
8.	Консултации с родителите, съгласно утвърдения график от директора и по предварителна уговорка с учителя на групата.	целогодишно	Учителите на групите Родители
9.	Запознаване на родителите срещу подпис с входната и изходна диагностика на детето /портфолио/ - постижения по ДОС.	Октомври и май	Учителите на групите Родители

10.	Ранно оценяване на потребностите на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на детето в детската градина, с писмено съгласие на родителя съгласно чл.9, ал.3 от Наредба за приобщаващото образование - скрининг-тест.	Октомври	Учителите на групите Родители
11.	Обща и допълнителна подкрепа на децата. Заявления за допълнителна подкрепа от родителите по Наредба за приобщаващо образование.	Учебно време	Учителите на групите Психолог Ресурсен учител
12.	Ежедневна информация на родителя за постиженията на детето; за практическата и творческата дейност на детето, за здравословно и психично състояние.	Всеки ден при изпращане на детето	Учителите на групите
13.	Консултации на родителите, след предварителна уговорка с психолога.	целогодишно	Психолог на ДГ Родители
14.	Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на ПУО/на ДГ — спазване от деца и родители	целогодишно	Комисия за противодействие на тормоза.Учителите на групите; Родители
15.	Съвместни мероприятия с родителите, водещи до изграждане на семейна общност в рамките на детската градина, които да гарантират подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда /тренинги, лектории, развлечения, работилници, подкрепяща литература, практикуми и други/ по годишен план на групата за съвместна работа с родителите - 3 на брой за всяка учебна година.	В учебно време - от 15 септември до 31 май всяка година	Учители на групи Психолог Родители
16.	Тренинг с родители: решаване на казуси/ относно домашното възпитание на детето; взаимоотношението родител - дете; обогатяване с нови психолого-педагогически знания и опит.	октомври	Учители на групи Психолог родители
17.	Включване на родителите в: открити ситуации, празници и развлечения, изложби, конкурси, форуми и конференции, работилници, състезания и други.	Учебно време	Учители на групи и родители
18.	Изнасяне на ситуации на децата от родител/настойник, след предварителна подготовка и уговорка с учителя на групата. Представяне на професията на родителя/настойника пред децата. Изграждане на подкрепяща среда.	Учебно време	Учители на групи и родители
19.	Включване на родителите и децата в пролетното почистване, озеленяване и боядисване на дворните пространства.	април	Учители на групи Обществен съвет Родителски актив
20.	Плавен преход и адаптация на детето - съобразяване с индивидуалността на всяко дете /хранене, обличане, здравословен статус, индивидуални възможности, любими играчки и др.	целогодишно	Екип на ДГ
21.	Създаване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд на децата. Спазване на ПБУВОТ и всички инструкции в ДГ. Здраво осигуряване - медицинско лице.	целогодишно	Директор Обществен съвет Екип на ДГ, Родители на всички деца